

Bijlage III Financieel Crisisplan

Crisisplan

1. Inleiding

Het doel van dit financieel crisisplan is dat het bestuur vooraf beschrijft welke maatregelen het op korte termijn effectief zou kunnen inzetten, indien in korte tijd de dekkingsgraad² zich zeer snel beweegt richting kritische waarden, waardoor het realiseren van de doelstelling van het pensioenfonds in gevaar komt. Belangrijke aspecten van een financieel crisisplan zijn evenwichtige belangenafweging en mogelijke communicatie naar alle betrokkenen.

Dit plan geeft de te hanteren kritische ondergrenzen, de te nemen maatregelen en de te volgen besluitvormingsprocessen en communicatietrajecten aan.

Dit financieel crisisplan moet gezien worden als een leidraad. Het bestuur zal de concrete maatregelen altijd afstemmen op de aard van de crisis en de omstandigheden van dat moment, vergezeld van een motivering waarom eventueel van de leidraad wordt afgeweken.

Elementen van het crisisplan

In dit crisisplan wordt ingegaan op de volgende elementen:

- Wanneer is er naar de mening van het pensioenfonds sprake van een crisis.
- Bij welke ondergrens qua dekkingsgraad kan het fonds nog herstellen zonder korten.
- Welke maatregelen heeft het pensioenfonds ter beschikking in geval van een crisis.
- Hoe realistisch is de inzet van deze maatregelen.
- Wat is het verwachte financiële effect van de inzet van deze maatregelen.
- Hoe is bij deze maatregelen rekening gehouden met evenwichtige belangenafweging.
- Op welke wijze wordt er met belanghebbenden gecommuniceerd en wanneer.
- Hoe is het besluitvormingsproces vormgegeven.
- Op welke wijze wordt het crisisplan jaarlijks getoetst.

---

² Met “de dekkingsgraad” wordt in dit crisisplan de actuele dekkingsgraad bedoeld zoals deze wordt gerapporteerd aan DNB (dus op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur op basis van de door DNB bepaalde UFR). Indien in dit crisisplan de beleidsdekkingsgraad wordt bedoeld wordt dit expliciet aangegeven.

2. Crisisplan van Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten

Hierna wordt achtereenvolgens ingegaan op de genoemde elementen van het financieel crisisplan van het pensioenfonds. Dit crisisplan is voor het eerst op 20 mei 2011 vastgesteld door het bestuur. Het crisisplan is in 2016 herzien in verband met het gewijzigde beleid van het pensioenfonds ten aanzien van herstelplannen, het korten van aanspraken en het toekennen van voorwaardelijke toeslagen voortvloeiende uit de introductie van het nFTK met ingang van 1 januari 2015. Sindsdien wordt dit crisisplan jaarlijks herzien naar aanleiding van de herstelplan- en de jaarrapportage van het pensioenfonds. De laatste vaststelling was op 30 januari 2019.

2.1 Wanneer is er sprake van een crisis

Het pensioenfonds voert de beroepspensioenregeling uit voor fysiotherapeuten. Uitgangspunt van de financiële opzet van de pensioenregeling is dat er voldoende middelen in het pensioenfonds aanwezig zijn om alle opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten door middel van toeslagen met gemiddeld ten minste 3% per jaar te kunnen verhogen.

Dit uitgangspunt wordt vormgegeven door in de premiestelling rekening te houden met deze toeslagambitie van gemiddeld ten minste 3% per jaar. Een deel van de toeslagambitie wordt vormgegeven door de toezegging van een onvoorwaardelijke toeslag van 2% per jaar. De extra toeslag van gemiddeld ten minste 1% per jaar dient – naast het deel dat wordt gefinancierd uit de premie – te worden gefinancierd uit beleggingsrendementen, die het pensioenfonds op zijn beleggingen weet te behalen.

Het is een pensioenregeling van, voor en door fysiotherapeuten en het bestuur realiseert zich dat de premies door de deelnemers zelf zijn verschuldigd en dat er geen werkgever is die eventueel financieel bij kan springen.

Doelstelling

Het pensioenfonds heeft daarom de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Het streven naar zo veel mogelijk zekerheid om in totaal een toeslag van gemiddeld ten minste 3%-punt per jaar te kunnen geven, rekening houdend met de voor toeslagverlening geldende wettelijke voorwaarden.
- Het met zoveel mogelijk zekerheid garanderen van de nominale pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten, inclusief de onvoorwaardelijke toeslagen van 2%-punt per jaar.
- Voor de jaarlijks door het bestuur toe te kennen voorwaardelijke toeslagen (bovenop de onvoorwaardelijke toeslag van 2%) geldt de volgende leidraad:

Beleidsdekkingsgraad	Voorwaardelijke toeslag
Lager dan 110%	0%
Hoger dan 110% maar lager dan 130%	nFTK-toeslagpercentage, maar ten hoogste 1%
Hoger dan 130%	nFTK-toeslagpercentage

Deze leidraad wordt nader toegelicht in hoofdstuk 7 van de Abtn.

Naar de mening van het bestuur is sprake van een crisis als de financiële positie van het pensioenfonds op basis van de wettelijke herstelplanprojectie naar verwachting niet binnen de wettelijke hersteltermijnen herstelt tot de wettelijk vereiste niveaus zonder dat het pensioenfonds een korting doorvoert op de pensioenaanspraken en –rechten³. Op basis van het nFTK en het beleid dat is opgenomen in deze Abtn is dit het geval als het pensioenfonds in een of beide van de volgende situaties verkeert:

- De beleidsdekkingsgraad daalt onder de minimaal vereiste dekkingsgraad en op basis van de herstelplanprojectie wordt niet verwacht dat de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds na vijf jaar (zes achtereenvolgende jaarlijkse meetmomenten) weer boven de minimaal vereiste dekkingsgraad gaat uitkomen.
- De beleidsdekkingsgraad daalt onder de vereiste dekkingsgraad en op basis van de herstelplanprojectie wordt niet verwacht dat de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds binnen een periode van tien⁴ jaar weer boven de vereiste dekkingsgraad gaat uitkomen.

Daarbij is van belang om op te merken dat bovenstaande situaties verschillen wat betreft het moment waarop de crisissituatie daadwerkelijk leidt tot een korting:

- Een korting op basis van de eerstgenoemde crisissituatie is aan de orde op het moment dat na vijf jaar (zes achtereenvolgende jaarlijkse meetmomenten) sprake is van een beleidsdekkingsgraad lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad⁵. Het moment waarop door het fonds op basis van de herstelplanprojectie verwacht wordt dat deze situatie zich zal gaan voordoen (en er dus voor het eerst sprake is van een crisis), leidt niet direct tot een kortingsmaatregel: Het is mogelijk dat door gunstige ontwikkelingen in de tussenliggende jaren de geanticiperde korting uiteindelijk niet wordt doorgevoerd.
- Een korting op basis van de als tweede genoemde crisissituatie is aan de orde op het moment dat op basis van de jaarlijkse evaluatie van een lopend herstelplan wordt verwacht dat de financiële positie niet tijdig zal herstellen tot de vereiste dekkingsgraad. Het lopende herstelplan van het pensioenfonds gaat uit van herstelplanevaluaties per jaareinde. Het moment waarop de als tweede genoemde situatie zich voor het eerst voordoet (en er dus sprake is van een crisis), zal in het algemeen echter in de loop van het jaar liggen. Ook deze crisissituatie leidt daarom

³ Opgemerkt zij dat de wettelijke herstelplanprojectie verschilt van een "best-estimate" projectie. In het bijzonder wordt in de wettelijke herstelplanprojectie een constante UFR verondersteld. In werkelijkheid zal de UFR echter wijzigen omdat de UFR wordt gebaseerd op een 10-jaarsgemiddelde van de rente.

⁴ Het pensioenfonds gaat uit van herstel tot de vereiste dekkingsgraad binnen de wettelijk maximaal toegestane termijn van tien jaar.

⁵ Voor de volledigheid: Er geldt daarnaast de vereiste dat de actuele dekkingsgraad op dat moment lager is dan de vereiste minimale dekkingsgraad.

niet direct tot een kortingsmaatregel, maar een kortingsmaatregel is in dit geval wel binnen relatief korte termijn aan de orde: namelijk als de financiële positie zich niet vóór het betreffende jaareinde herstelt.

2.2. Bij welke ondergrens qua dekkingsgraad kan het pensioenfonds nog herstellen zonder korten

Het minimaal vereist eigen vermogen komt voor het pensioenfonds uit op 4,3% van de technische voorziening, inclusief 2%-punt onvoorwaardelijke toeslagen. De minimaal vereiste dekkingsgraad is derhalve gelijk aan 104,3%.

Het vereist eigen vermogen komt voor het pensioenfonds uit op 21,8% van de technische voorziening (zoals laatstelijk vastgesteld per 30 september 2018). De vereiste dekkingsgraad is derhalve gelijk aan 121,8%.

Voor het bepalen bij welke dekkingsgraad het pensioenfonds naar verwachting nog binnen de wettelijke hersteltermijn van vijf jaar (zes achtereenvolgende jaarlijkse meetmomenten; gemeten vanaf het moment dat de beleidsdekkingsgraad voor het eerst onder het minimaal vereiste niveau is gekomen) tot de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,3% kan herstellen, dan wel kan herstellen tot de vereiste dekkingsgraad binnen 10 jaar, is de herstelkracht van het pensioenfonds van belang.

Deze herstelkracht betreft de verwachte jaarlijks toename van de dekkingsgraad en wordt bepaald door:

- De mate waarin het premiebeleid bijdraagt aan herstel van de dekkingsgraad.
- De mate waarin het verwachte rendement bijdraagt aan herstel van de dekkingsgraad.

De mate waarin het premiebeleid bijdraagt aan herstel van de dekkingsgraad is afhankelijk van de stand van de lange rente. Bij een lage rentestand zijn de kosten van de pensioenopbouw hoog en zal de premie nauwelijks bijdragen aan herstel van de dekkingsgraad of dit herstel zelfs drukken. Bij een hoge rentestand zijn de kosten van de pensioenopbouw laag en kan de premie bijvoorbeeld leiden tot een toename van de dekkingsgraad met 1%-punt per jaar.

De mate waarin het verwachte rendement bijdraagt aan herstel van de dekkingsgraad is afhankelijk van het verwachte rendement (dat in de herstelplanberekening wordt gebaseerd op wettelijke parameters) en de stand van de korte rente. De dekkingsgraad neemt immers jaarlijks naar verwachting toe met het verschil tussen het verwachte rendement en de éénjaarsrente, die moet worden toegevoegd aan de technische voorziening. Hierbij speelt een rol dat het verwachte rendement van het pensioenfonds op basis van de wettelijke parameters afhangt van de rentetermijnstructuur.

Dekkingsgraad-ondergrens voor herstel tot minimaal vereiste dekkingsgraad

Per 31 december 2015 was er voor het eerst sprake van een beleidsdekkingsgraad lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. De situatie van vijf jaar (zes achtereenvolgende jaarlijkse meetmomenten) met een dekkingstekort kan zich daarom voor het eerst voordoen per 31 december 2020.

Volgens de evaluatie van het herstelplan van maart 2018, uitgaande van de situatie per 31 december 2017, geldt het volgende:

- De rentestand is dusdanig dat het premiebeleid naar verwachting de komende 3 jaar leidt tot een lichte druk op het jaarlijks herstel: De premie en pensioenopbouw leiden jaarlijks tot een daling van de dekkingsgraad met zo'n 0,5%-punt.
- Het verwachte meetkundig gemiddelde beleggingsrendement voor de komende 3 jaar bedraagt ca. 4,4%. Rekening houdend met de éénjaarsrente leidt het beleggingsbeleid naar verwachting tot een jaarlijkse toename van de dekkingsgraad met ca. 4,7%-punt.

Per 31 december 2017 bedraagt de dekkingsgraad waarbij het pensioenfonds naar verwachting nog binnen de wettelijke hersteltermijn van drie jaar kan herstellen tot de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,3% op basis hiervan ongeveer 92%. Dit is eenvoudshalve berekend als 104,3% minus drie maal 4,7% plus drie keer 0,5%.

Dekkingsgraad-ondergrens voor herstel tot vereiste dekkingsgraad

Volgens de evaluatie van het herstelplan van maart 2018, uitgaande van de situatie per 31 december 2017, geldt het volgende:

- Ook de komende tien jaar leidt het premiebeleid tot een druk op het jaarlijks herstel: De premie en pensioenopbouw leiden jaarlijks tot een daling van de dekkingsgraad met zo'n 0,7%-punt.
- Het verwachte meetkundig gemiddelde beleggingsrendement voor de komende tien jaar bedraagt ca. 4,8%. Rekening houdend met de éénjaarsrente leidt het beleggingsbeleid naar verwachting tot een jaarlijkse toename van de dekkingsgraad met ca. 4,5%-punt.

De dekkingsgraad waarbij het pensioenfonds naar verwachting nog binnen de wettelijke hersteltermijn van tien jaar kan herstellen tot de vereiste dekkingsgraad van 121,8% (zoals vastgesteld per 30 september 2018) ligt op basis hiervan naar schatting rond 84%. Dit is eenvoudshalve berekend als 121,8% minus tien maal 4,5% plus tien maal 0,7%.

Monitoring van de financiële positie en vaststellen crisissituatie

Om vast te stellen of er sprake is van een crisis, monitort het pensioenfonds op basis van de kwartaalrapportages van Achmea IM of de dekkingsgraad beneden de bovengenoemde ondergrenzen is gezakt. Hiertoe wordt op kwartaalbasis, na het beschikbaar komen van de dekkingsgraadrapportage, een vergelijking gemaakt tussen de actuele dekkingsgraad en de bovengenoemde grof vastgestelde ondergrenzen voor herstel tot het minimum vereist eigen vermogen (92%) en voor herstel tot het vereist eigen vermogen (84%)⁶.

---

⁶ Deze vergelijking gaat uit van de actuele dekkingsgraad in plaats van de beleidsdekkingsgraad omdat het effect van de 12-maandsmiddeling in de beleidsdekkingsgraad in bovengenoemde projecties na 1 jaar is vervallen.

Omdat de bovenstaande dekkingsgraad-ondergrenzen afhangen van de stand van de rente, moeten deze gezien worden als grove indicaties op basis van een momentopname. Indien de actuele dekkingsgraad voor het eerst lager ligt dan een van deze grof vastgestelde ondergrenzen, is er daarom nog niet direct sprake van een crisissituatie: dit zal eerst nader moeten worden onderzocht. Als de actuele dekkingsgraad door een van deze ondergrenzen zakt, zal het bestuur daarom een actuele herstelplanprojectie laten maken om op basis van de actuele marktomstandigheden exact vast te kunnen stellen of er al dan niet sprake is van een crisissituatie.

Op basis van deze exacte berekening zal het bestuur vervolgens besluiten of er al dan niet feitelijk sprake is van een crisissituatie. Omdat de actuele dekkingsgraad van maand tot maand kan schommelen, weegt het bestuur bij die vaststelling de beweging van de dekkingsgraad in de betreffende periode mee. Zodra het bestuur heeft besloten dat er sprake is van een crisissituatie treedt dit crisisplan in werking, in het bijzonder wat betreft de onder 2.7 beschreven communicatie bij aanvang van de crisissituatie.

2.3. Welke maatregelen heeft het pensioenfonds ter beschikking in geval van een crisis

Uiteraard is het van groot belang om te voorkomen dat het pensioenfonds in een crisissituatie terecht komt. Daarom wordt periodiek via een ALM-studie getoetst of premiebeleid, toeslagbeleid en beleggingsbeleid nog voldoende robuust zijn vormgegeven. Hierbij wordt het beleid getoetst binnen verschillende economische hoofdsenario's en ook varianten van toeslagbeleid en beleggingsbeleid worden nader onderzocht. In de laatste ALM, welke is verricht in het tweede kwartaal van 2018, is specifiek onderzoek gedaan naar het onder het nFTK te voeren beleid, daarbij rekening houdend met de doelstellingen van het pensioenfonds:

- Het streven naar zo veel mogelijk zekerheid om in totaal een toeslag van gemiddeld ten minste 3%-punt per jaar te kunnen geven.
- Het met zoveel mogelijk zekerheid garanderen van de nominale pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten, inclusief de onvoorwaardelijke toeslagen van 2% per jaar.

In het kader van deze doelstellingen wordt het renterisico en het valutarisico voor een groot deel afgedekt door het pensioenfonds.

Mocht het pensioenfonds toch in een crisissituatie terecht komen, dan heeft het pensioenfonds in beginsel de volgende maatregelen ter beschikking:

- Het achterwege laten van de toekenning van voorwaardelijke toeslagen.
- Het verhogen van de door de deelnemers verschuldigde premies.
- Het korten van rechten.

Het bestuur ziet een wijziging van het beleggingsbeleid of een keuze om de pensioenregeling onder te brengen bij een verzekeringsmaatschappij niet als middelen om een crisis op te vangen.

2.4. Hoe realistisch is de inzet van deze maatregelen

De leidraad van het toeslagbeleid houdt al rekening met het achterwege laten van voorwaardelijke toeslagen bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110%. Deze maatregel is dus realistisch. In het kader van het herstelplan bestaat de mogelijkheid om de herstelkracht van het pensioenfonds verder te vergroten door voorwaardelijke toeslagverlening ook achterwege te laten tussen een beleidsdekkingsgraad van 110% en de vereiste dekkingsgraad (vastgesteld op 121,8% per 30 september 2018).

Het verhogen van de door de deelnemers verschuldigde premies acht het bestuur geen realistische maatregel. Een verhoging van de bijdragen levert nauwelijks een bijdrage aan het herstel van de dekkingsgraad, want om een herstel van 1% dekkingsgraad te bewerkstelligen zouden de door de deelnemers verschuldigde bijdragen met ruim 40% verhoogd moeten worden (uitgaande van de situatie begin 2015).

De mogelijkheid om te korten is opgenomen in artikel 26 van het pensioenreglement en in hoofdstuk 7 van de Abtn. Het bestuur kan besluiten de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen, indien overige maatregelen niet voldoende zijn. Deze situatie kan zich voordoen indien:

- Uit het herstelplan als omschreven in paragraaf 5.3.1 blijkt dat met inzet van overige financiële sturingsmiddelen herstel tot het vereist eigen vermogen binnen de door het bestuur vastgestelde termijn (in principe tien jaar) niet mogelijk is.
- Er na vijf jaar (na zes achtereenvolgende jaarlijkse meetmomenten) sprake is van een dekkingstekort, en tevens de actuele dekkingsgraad op dat moment lager is dan de vereiste minimale dekkingsgraad.
- Pensioenaanspraken en pensioenrechten worden dan voor elke deelnemer, gewezen deelnemer en pensioengerechtigde met een gelijk percentage verlaagd.

2.5. Wat is het verwachte financiële effect van de inzet van deze maatregelen

Crisismaatregel	Inzet maatregel	Impact op dekkingsgraad	Effect
Voorwaardelijk toeslagbeleid	Achterwege laten voorwaardelijke toeslag	Daling van dekkingsgraad wordt voorkomen grofweg ter grootte van de achterwege gelaten voorwaardelijke toeslag	Jaarlijks
Premiebeleid	Premie met 40% verhogen (uitgaande van de situatie begin 2015)	+ 1,00%	Jaarlijks
Korten pensioenaanspraken en –rechten	Procentuele verlaging van aanspraken en rechten	Stijging van dekkingsgraad grofweg ter grootte van de korting	1. Eenmalig, na vijf jaar ononderbroken dekkingstekort 2. Jaarlijks, gedurende herstelplan

			(dekkingsgraad lager dan vereiste dekkingsgraad)
--	--	--	--

Het achterwege laten van de voorwaardelijke toeslagen voorkomt een jaarlijkse daling van de dekkingsgraad ter grootte van grofweg de achterwege gelaten voorwaardelijke toeslag. Met andere woorden: Door het achterwege laten van de voorwaardelijke toeslagen kan in een situatie van dekkingstekort of een herstelplan optimaal worden geprofiteerd van de autonome herstelkracht van de dekkingsgraad uit premies en overrendement.

Als gezegd dienen de premies van de deelnemers (uitgaande van de situatie begin 2015) met ruim 40% te worden verhoogd om een stijging van de dekkingsgraad met 1%-punt te bewerkstelligen en deze maatregel is daarom niet realistisch.

De kortingsmaatregel verlaagt de pensioenaanspraken en pensioenrechten voor elke deelnemer, gewezen deelnemer en pensioengerechtigde met een gelijk percentage. Vanuit de aard en de opzet van het pensioenfonds en de pensioenregeling, gebaseerd op de gedachte “van, voor en door fysiotherapeuten”, is er bij de toepassing van een voor iedereen gelijk kortingspercentage naar de mening van het bestuur van het pensioenfonds sprake van evenwichtige belangenafweging.

De volgende tabel geeft inzicht in welke groepen belanghebbenden worden beïnvloed door een specifieke crisismaatregel:

	Actieve deelnemer	Gewezen deelnemer	Pensioengerechtigde
Geen toeslag	X	X	X
Premie verhogen	X		
Korten	X	X	X

2.6. Hoe is bij deze maatregelen rekening gehouden met evenwichtige belangenafweging

Het bestuur heeft in zijn overwegingen ter beoordeling van de evenwichtigheid tussen de verschillende belanghebbenden de volgende criteria meegenomen:

- Effectiviteit (wat is het effect op de dekkingsgraad?);
- Proportionaliteit: (weegt het effect op tegen de impact voor de diverse groepen van belanghebbenden?);
- Solidariteit: (zijn de bijdragen van de verschillende groepen van belanghebbenden met elkaar in evenwicht?);
- Continuïteit: (zijn de maatregelen verstandig met het oog op de voorzienbare toekomstige (korte en lange termijn) ontwikkelingen?).

Het achterwege laten van de voorwaardelijke toeslagen bij een dekkingsgraad lager dan 110% past geheel bij de aard en de opzet van het pensioenfonds, de pensioenregeling en het nFTK. De opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten worden jaarlijks op gelijke wijze met voorwaardelijke toeslagen verhoogd. Er is dus sprake van

evenwichtige belangenafweging als het achterwege laten van voorwaardelijke toeslagen eveneens op gelijke wijze geschiedt voor wat betreft de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten.

Het verhogen van de premies van de deelnemers is niet alleen geen realistische optie, maar zou naar de mening van het pensioenfonds ook leiden tot een onevenwichtige belangenafweging. Deelnemers zouden dan bij een dekkingsgraad lager dan 110% geconfronteerd worden met het achterwege blijven van de voorwaardelijke toeslagen en met een premieverhoging. Deelnemers zouden, ten opzichte van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden op die manier meer dan evenredig bijdragen aan het herstel van de dekkingsgraad.

Naar de mening van het bestuur van het pensioenfonds is het gegeven de aard en de opzet van de pensioenregeling niet nodig om bij het eventueel verlagen (afstempelen) van de pensioenaanspraken en – rechten onderscheid te maken naar deelnemers, gewezen deelnemers of pensioengerechtigden, dan wel naar leeftijdscohorten.

2.7. Op welke wijze wordt er met belanghebbenden gecommuniceerd en wanneer

Jaarlijks worden de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden via de periodieke uitgave FysioPensioen en de website van het pensioenfonds tijdig geïnformeerd over het bestuursbesluit inzake de toeslagverlening per 1 januari van het volgende jaar.

Op de website van het pensioenfonds staan alle formele documenten van het pensioenfonds, zoals statuten, pensioenreglement, verklaring inzake de beleggingsbeginselen, jaarverslagen, voorwaardelijkheidsverklaring en herstelplan. Deze formele documenten zijn voor iedere bezoeker aan de website te vinden, te raadplegen en af te drukken. Verder is er voor de deelnemers een toelichting op het crisisplan beschikbaar gesteld via de website van het pensioenfonds. Deze toelichting is toegankelijker geschreven voor niet-ingewijden in de materie.

Het pensioenfonds informeert de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden regelmatig via haar website over actuele ontwikkelingen, waaronder de actuele dekkingsgraad. Ook communiceert het pensioenfonds met haar achterban via periodieke toezending van de FysioPensioen. Deze uitgave staat ook op de website, evenals de verkorte jaarverslagen van het pensioenfonds. Ook deze communicatie uitingen zijn op de website voor iedereen te vinden, te raadplegen en af te drukken.

Dat opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten in uiterste instantie kunnen worden gekort, is opgenomen in artikel 26 van het pensioenreglement. Daarin staat ook dat het pensioenfonds de betrokkenen schriftelijk informeert over een dergelijke korting.

Voorafgaand aan de toepassing van de noodmaatregel heeft het bestuur de herstelplanprocedure zoals beschreven in paragraaf 5.3.1. van de Abtn met DNB ingezet. Verder heeft het bestuur van het pensioenfonds uiteraard het VO en het bestuur van de Deelnemersvereniging tijdig en uitgebreid geïnformeerd. Voorts zal in deze situatie, conform de communicatieparagraaf van dit crisisplan, tijdige en uitgebreide communicatie

en toelichting plaatsvinden naar deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden via brief, website en/of andere digitale communicatiemiddelen.

De deelnemers en gewezen deelnemers kunnen via de op de website aanwezige pensioenplanner direct de gevolgen van de toepassing van de noodmaatregel voor hun individuele pensioenaanspraken beoordelen.

Het pensioenfonds heeft de communicatie rondom en met betrekking tot de toepassing van de noodmaatregel in het communicatieproces verankerd.

Zoals onder 2.1 opgemerkt, ontstaat een crisissituatie indien naar verwachting niet tijdig wordt hersteld tot hetzij het minimaal vereist eigen vermogen, hetzij het vereist eigen vermogen. Deze situaties verschillen wat betreft het moment waarop de crisissituatie daadwerkelijk leidt tot een korting, zoals beschreven onder 2.1. In de communicatie over de crisissituatie zal daarom worden bezien wat gegeven de situatie op dat moment de meest gepaste vorm en inhoud van de communicatie is.

Wat te doen	Aan wie mededelen	Wanneer (chronologisch)	Kanalen/middelen
communicatie over het financieel crisisplan	alle belanghebbenden	binnen 2 weken na vaststellen	website
informereren over het voorgenomen besluit tot verlaging van de pensioenen	verantwoordingsorgaan en DPF-bestuur	uiterlijk binnen 2 weken nadat het voorgenomen besluit is genomen	mondeling en/ of per e-mail of brief
informereren over het ingediende herstelplan (en het daarin opgenomen besluit tot verlaging; hoogte onder voorbehoud van goedkeuring van het herstelplan door DNB)	deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden	binnen 1 maand nadat het herstelplan bij DNB is ingediend	e-mail alert / brief / website / e-Fysiopensioen / KNGF-publicatie
informereren over goedkeuring door DNB van het herstelplan waarin korting als maatregel is vermeld; korting is definitief	deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden	Uiterlijk binnen 2 weken na ontvangst van goedkeuring DNB	e-mail alert / brief / website / e-Fysiopensioen/KNGF-publicatie
informereren over uitvoering van het besluit tot verlaging (definitief), zo concreet mogelijk in het kader van evenwichtige belangenafweging	deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden	minimaal 3 maanden voordat de verlaging wordt gerealiseerd	e-mail en/of brief
informereren over de administratieve uitvoering van de verlaging	DNB	minimaal 3 maanden voordat de verlaging wordt gerealiseerd	e-mail en/of brief
beschikbaar stellen van eventuele addendum bij het pensioenreglement (als gevolg van de verlaging)	deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners, pensioengerechtigden	nadat eventuele addendum is vastgesteld	e-mail en/of brief en website
mededelen dat de verlaging is toegepast	deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners, pensioengerechtigden	in de pensioenopgave die wordt verstrekt	UPO of brief
in de gelegenheid stellen een oordeel te geven over de toegepaste verlaging van pensioen	verantwoordingsorgaan	jaarlijks, oordeel opnemen in bestuursverslag	e- mail en/of brief en/of mondeling
in de gelegenheid stellen een oordeel te geven over procedures, processen en risico's in verband met verlaging van pensioen	intern toezichtorgaan (visitatiecommissie)	jaarlijks, oordeel opnemen in bestuursverslag	e- mail en/of brief en/of mondeling
in verslaglegging opnemen het besluit tot verlaging van pensioen	alle belanghebbenden	besluit opnemen in bestuursverslag	bestuursverslag
beschikbaar stellen gegevens verlaging aan Pensioenregister	Pensioenregister	binnen 4 maanden na verwerking verlaging pensioen in administratie beschikbaar voor Pensioenregister	elektronisch

2.8. Hoe is het besluitvormingsproces vormgegeven

Besluiten kunnen door het bestuur worden genomen bij gewone meerderheid van stemmen, waarbij ten minste driekwart van de bestuursleden aanwezig moet zijn. Het bestuur wordt hierbij ondersteund door externe deskundigen, waaronder een adviserend actuaaris en adviserend accountant. Dit besluitvormingsproces geldt ook voor besluiten over de jaarlijkse voorwaardelijke toeslag en voor een eventueel besluit om de noodmaatregel toe te passen.

Het dagelijks beleid van het pensioenfonds wordt intensief beoordeeld door het dagelijks bestuur van het pensioenfonds. Het dagelijks bestuur is daarom bij uitstek in de positie om tijdig een dreigende crisissituatie te signaleren. Omdat het bestuur zeer frequent vergadert, kan het voltallige bestuur vervolgens in voorkomend geval als crisisteam optreden. In een crisissituatie zal het bestuur acuut besluiten kunnen nemen. Dit kan ook buiten de bestuursvergadering om, onder andere door middel van een schriftelijke stemming (per e-mail).

Het bestuur zal het DPF-bestuur en het VO informeren, indien het voornemens is een maatregel te gaan toepassen.

2.9. Op welke wijze wordt het crisisplan jaarlijks getoetst

Het crisisplan van het pensioenfonds is opgenomen in de Abtn die periodiek door het pensioenfonds wordt geëvalueerd en zo nodig wordt aangepast. Ook worden premiebeleid, toeslagbeleid en beleggingsbeleid periodiek getoetst aan de hand van ALM-studies. Voorts heeft het pensioenfonds als beleid afgesproken om jaarlijks alle risico's van het pensioenfonds te evalueren aan de hand van de risicorapportage volgens het DNB-format FIRM. De jaarlijkse toetsing van het crisisplan zal bij deze evaluatie worden meegenomen.

Ten slotte zal de effectiviteit van het crisisplan worden beoordeeld, nadat zich een crisis heeft voorgedaan en het crisisplan ten uitvoer is gebracht.

Dit crisisplan is door het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten voor het eerst vastgesteld op 20 mei 2011. Het crisisplan is laatstelijk gewijzigd op 30 januari 2019.